

Въ това време, когато въ рускитѣ научни, обществени и правителствени сръди започва да се проявява горенабелязаниятъ въ най-общи черти интересъ къмъ миналото и сегашната участъ на българитѣ, въ руския общественъ и духовенъ животъ възникватъ течения, които не само засилватъ така възбудения вече интересъ, но, подчертавайки родството и културната единностъ на руския народъ съ останалия славянски свѣтъ, по-енергично призоваватъ и правителство и общество да не оставятъ въ туй положение едновѣрнитѣ и едискровни озлочестени братя, а всемѣрно да имъ се притекатъ на помощъ. Думата ни е за тѣй нареченото *славянофилство*, което започва да се очертава презъ 30-тѣ години, а се оформя като опредѣлена посока на обществената мисль презъ 40-гѣ години на миналото столѣтие.

II. Стари (ранни) и млади славянофили.

... Подобно всякому сильному и живучему учению славянофилство видоизмѣнило общій духъ времени, т. е., говоря опредѣленно, оно подѣйствовало не только на сознание извѣстнаго круга людей, но и на инстинкты значительной массы общества. Славянофилство отчасти предугадало, отчасти пробудило тѣ стремления русскаго общества, которыя заставляють его иначе относиться къ разнымъ явленіямъ и событіямъ, чѣмъ относилось къ нимъ общество прежде. — А. Д. Градовскій. Первые славянофилы. (Четири публични лекции, четени въ 1873 г. въ С.-Петербург.) Собр. соч. т. VI, стр. 161.

Въ глѣбинитѣ на българската колективна душа е западнало съзнанието; „България дължи на славянската идея своето освобождение, своето политическо съществуване. Проповѣдитѣ на старото славянофилство, — на Аксаковци, Самарина, Кирѣевски и графъ Игнатъева бѣха за българитѣ откровение, което се реализира съ начертаването на една България, сега политически съществуваща въ по-тѣсни предѣли. — С. С. Бобчевъ; България и славянството, „Слав. Гласъ“, г. 1909, кн. 1.

Не рѣдко у насъ чуваме да се казва и да се пише, че освобождението на България се дължи на славянската идея. По-точно и опредѣлено би могло да се каже, че то се дължи на възтържествуването на славянофилскитѣ идеи въ рускитѣ обществени и правителствени сръди. Заслугитѣ на славянофилството — това